

Sprawozdanie

z druku nowego nakładu znaczków po 50 gr. z widokiem pomnika Grunwaldu w Krakowie, wykonanego na nowe zamówienie we wrześniu 1945.

Zamówienie na nowy nakład znaczków po 50 gr. a widokiem pomnika Grunwaldu w ilości 4,000.000 sztuk jest datowane 18 sierpnia 1945 r. Nr. AG.21. Po nadejściu zamówienia do drukarni musiano przygotować nową matrycę filmową, albowiem poprzednia została zwrócona do Ministerstwa. Dlatego też układ znaczków w arkuszu różni się od układu w poprzednim nakładzie, z maja 1945 r. Do sporządzenia matrycy użyto jednak tego samego projektu, co i poprzednio. Przygotowanie walców drukarskich zaczęto zaraz po nadejściu zamówienia a ukończono pierwszy walec w dniu 30 sierpnia 1945. Walec ten nie nadawał się do druku z powodu usterek, dlatego też nawet nie zakładano go do maszyny drukarskiej, lecz komisyjnie zniszczono w dniu 30.VII.1945. Drugi walec przygotowano na dzień 3.9.1945. i w dniu 5.IX.1945 założono go do maszyny drukarskiej.

Projekt użyty do wykonania matrycy tego znaczka jest identyczny co i poprzednio w maju b.r. a wykonany przez art. graf. Józefa Wilczyka, w wymiarze 19,5 x 25,2 cm.

Rysunek znaczka jest otoczony ramką kreskową o grubości 0,2 mm. W górnych narożach, w prostokątach na siatkowym tle, o wymiarze 5,8 x 5, 3 mm.,

oddzielonych białą przerwą od ramek znajdują się po lewej stronie – wartość nominalna „50 Gr.”, a po prawej w dwóch wierszach data oswobodzenia miasta Krakowa „19.I./1945”. Cyfry i litery napisów są białe otoczone ciemnymi obwódkami. Wymiar liczby „50” – 3 x 4,2 mm. a wysokość cyfr daty oswobodzenia – 1,8 mm.

Właściwy rysunek znaczka znajdujący się poniżej wartości i daty oswobodzenia przedstawia na pierwszym planie widok całego pomnika Grunwaldu na tle Barbakanu i Bramy Floriańskiej. Artysta dopuścił się tutaj małej nieściśłości a mianowicie odwrócenia pomnika o 180° co właściwie umożliwiło mu oddanie trzech znanych zabytków krakowskich na jednym rysunku.

U dołu w leżącym prostokącie o wymiarze 22 x 3 mm. na ciemnym tle znajduje się napis „POCZTA POLSKA” o wymiarze 21x2,2 mm.

Różnica w wykonaniu znaczków wydrukowanych w maju b.r. z walca II a obecnymi drukowanymi we wrześniu w nowym nakładzie z walca III jest następująca:

A/. Znaczki drukowane w maju z walca II mają jednakową szerokość tak u dołu jak i u góry, wynoszącą 22,9 mm. a wysokość 29,7 mm. Natomiast

B/. Znaczki drukowane we wrześniu 1945 r z walca II posiadają szerokość u góry 22,8 mm a u dołu 23 mm. Każdy znaczek jest zatem u dołu o 0,2 mm szerszy niż u góry. Wysokość tych znaczków mierzona w środku jego szerokości wynosi 29,9 mm. Nadto nad każdym znaczkiem w środku na górnym marginesie znajduje się mała kropeczka mniej lub lepiej widoczna. Wymienione cechy powstały przypadkowo w czasie sporządzania matrycy lub pramatrycy, występują na wszystkich znaczkach arkusza, i nie przedstawiają żadnej wartości filatelistycznej.

Wielkość rysunku znaczka wynosi średnio 22,9x29,9 mm a łącznie z otaczającym go wolnym marginesem z perforacją powinna wynosić średnio 28x34,8 mm. Minimalna wielkość znaczka ząbkowanego przy nieuszkodzonym rysunku perforacją musi wynosić 24x30,8 mm. Średnia wielkość znaczka wraz z perforacją może wahać się ze względu na a/ – liniową perforację oraz b/. na wahanie się odstępów między poszczególnymi znaczkami w granicy 0,7 mm.

Barwa znaczka jest czerwonawobrunatna, identyczna jak w poprzednim nakładzie z maja b.r. Pozornie jednak wydaje się jaśniejsza, co jest tylko skutkiem płytszego wytrawienia walca a zatem mniejszej ilości przenoszonej farby przez walec na papier.

Technika wykonania jest identyczna jak i w poprzednim nakładzie w maju b.r. a mianowicie rotograwurą czyli wklęsłym drukiem siatkowym, skutkiem czego rysunek znaczków jest rozbity na kwadraty o różnej ilości przenoszonej farby, co właśnie tworzy półtony tworzący rysunek znaczków.

Druk odbył się na maszynie Liti Nr. 11.631/1929 z fabryki maszyn Johannisberg, Geisenheim nad Renem posiadającej aparat nakładający arkusze z fabryki Kleim & Ungerer, Lipsk Leutsch, fabryczny Nr. 14.923. Znaczki te drukowano w dniach 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 17 i 18 września czyli łącznie dziesięć dni. Do druku wydano 42.024 arkuszy z czego otrzymano 41.411 ark. dobrych odbitek oraz 613 ark. makulatury drukowej.

Arkusze drukarski będący zarazem arkuszem sprzedażnym obejmował w 10 rzędach poziomych po 10 znaczków, czyli łącznie 100 znaczków. Marginesy arkuszy wynosiły: górny 33 mm, lewy 16 mm., prawy 19,5 mm i dolny 51 mm.

Odstępy pomiędzy poszczególnymi znaczkami arkusza wahały się od 4,8 do 5,5 mm a wynosiły w poszczególnych rzędach i szeregach:

Między poziomymi rzędami lub pionowymi szeregami	Między poziomymi rzędami po stronie		Między pionowymi szeregami	
	lewej	prawej	u góry	u dołu
1 i 2	4,8	4,9	5,4	5,4
2 i 3	5,1	4,8	5,4	5,4
3 i 4	5,2	5,5	5,3	5,4
4 i 5	5,1	4,7	5,4	5,4
5 i 6	4,9	5,2	5,4	5,3
6 i 7	5,4	4,9	5,4	5,3
7 i 8	5,0	4,9	5,3	5,3
8 i 9	4,9	4,8	5,2	5,3
9 i 10	4,8	5,5	5,0	5,2

Wymiary są podawane w milimetrach.

Papier użyty do druku tych znaczków pochodzi a łódzkiej fabryki Emil Hoffmann, fabryka papierów kolorowych; Zawiera on dużą domieszkę celulozy, skutkiem czego jest on łamliwy, słaby o odcieniu żółtawoszarym. Konsystencja jego jest niejednakowa, raz wykazuje słabe prążkowanie, innym razem jaśniejsze punkty uszeregowane w rzędy. Powierzchnia jego jest niejednolita o różnej szorstkości, co wpływa na ilość przyjmowanej farby a pośrednio i na odcień znaczka. Nadto wykazuje on szereg skaz w postaci włókien i ciał obcych, które mogą robić wrażenie uszkodzenia rysunku znaczka. Jest gumowany przed drukiem. Gumowanie jest jasnożółte błyszczące do ciemnożółtego szorstkiego, skutkiem zawartości ciał obcych /kurzu/. Grubość jego wynosi łącznie z gumowaniem 0,08 – 0,1 mm.

Perforacja odbywa się na razie na maszynach w Drukarni Narodowej posiadających gęstość ząbkowania 11 lub 10 $\frac{3}{4}$. Ząbkowanie liniowe 11 daje maszyna z firmy Hogenfordst w Lipsku czynna od marca b.r. a ząbkowanie 10 $\frac{3}{4}$ pochodzi z z dwóch maszyn

a/. z maszyny z firmy Hogenforst w Lipsku oraz

b/. z maszyny z firmy C.L.Lasch & Comp. Maschinenfabrik, Leipzig 05. Nr. 425 – 27.622 czynnej dopiero od 8 sierpnia b.r.

W Krakowie, dnia 23 września 1945.

Zgodność potwierdzam

Drukarnia Narodowa

/-/ podpis nieczytelny

Prof. Stanisław Mikstein
biegły przydzielony do druku